

KARLSTADS KOMMUN

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Remissvar, 2021-01-06

Ingrid Skog

Ingrid.skog@karlstad.se

Socialdepartementet

S2020/06592

s.remissvar@regeringskansliet.ses.sof@regeringskansliet.se

Remissvar – Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)

Dnr KS/2020:564 Dpl 35

Sammanfattning

Karlstads kommun har utsetts som remissinstans för Slutbetänkande av Utredningen Framtidens socialtjänst (SOU 2020:47). Remissen har skickats på internremiss till vård- och omsorgsförvaltningen och arbetsmarknads- och socialförvaltningen. Remissvar ska inkomma till socialdepartementet senast den 1 februari 2021.

Karlstads kommuns synpunkter

Karlstads kommun anser att det är dags att göra en ordentlig genomlysning av socialtjänstlagen. Inte minst med tanke på alla de förändringar på detaljnivå som genomförts under de senaste åren och som i stora delar förändrat socialtjänstlagen i formen av ramlag. Utredningens fokus på att skapa en hållbar socialtjänst med långsiktiga förändringar är därför en mycket viktig utgångspunkt i arbetet med att revidera socialtjänstlagen. Den nuvarande socialtjänstlagen har en hög grad av detaljreglering, vilket inte är förenligt med att lagstiftningen ska fungera som en ramlag med mer utrymme att agera inom övergripande bestämmelser.

Karlstads kommun anser att förslaget gällande en ny socialtjänstlag i grunden är positiv och till fördel för den enskilde. En samlad uppfattning är att förslaget till ny socialtjänstlag är modernt och förtydligar brukarperspektivet. Vi ser dock att förslaget högst troligt kommer medföra ökade kostnader för kommuner. Ett ekonomiskt tillskott under en längre tid är därför enligt Karlstads kommun nödvändigt för att tillämpa den nya föreslagna socialtjänstlagen.

Nedan följer mer detaljerade synpunkter och kommentarer från Karlstads kommun, uppdelade efter kapitel i förslaget.

7.3 Ett förebyggande perspektiv

Karlstads kommun anser att det är positivt att utredningen föreslår ett ökat fokus på förebyggande insatser och att ett förebyggande perspektiv ska

P/W
f

genomsyra verksamheten. Det är vår uppfattning att ett mer omfattande förebyggande arbete ger en ökad kvalitet för den enskilde brukaren, vilket är ett tydligt mål i socialtjänstlagen. Ett fungerande förebyggande arbete leder generellt till ett bättre användande av de personella resurserna.

7.3.3 Förebyggande arbete inom socialtjänsten i dag

Karlstads kommun ställer sig tveksam inför att det kan frigöras resurser från dagens socialtjänst för att finansiera ökat förebyggande arbete.

Däremot är det självklart att värdet och nyttan för den enskilda människa är entydigt, samt att samhället som helhet vinner både samhällsekonomiskt och mänskligt.

När det gäller förebyggandeperspektiv så anser Karlstads kommuns att det är viktigt att det blir definierat vad som menas med detta. Som det är i dag arbetar socialtjänsten förebyggande framförallt på selektiv och indikerad nivå men om utredningens mening är att vi ska arbeta mer uppsökande och förebyggande än så är det Karlstads kommuns åsikt att vi då behöver se över hur resursfördelningen ska se ut.

Karlstads kommun anser att kraven på socialtjänstens samarbetspartners och vårdgrannar bör förstärkas och förtydligas då de riktigt tidiga perspektivet oftast åligger annan huvudman som exempelvis skola och sjukvård. Att socialtjänsten är lättillgänglig och att vi kan erbjuda insatser utan biståndsprövning är ett bra sätt att arbeta förebyggande. Det blir lätt att få hjälp och sannolikheten att man söker hjälp innan problemen blivit så stora ökar på det sättet.

7.4 En lätt tillgänglig socialtjänst

Karlstads kommun är positiv till utredningens nya fokus på en ökad tillgänglighet på socialtjänsten som vi anser är mycket viktig. Det är dock vår åsikt att detta kommer att ställa krav på verksamheterna att skapa nya arbetssätt och överväga andra öppettider, ytterligare kontaktvägar och liknande.

Karlstads kommun ser att det finns vissa begränsningar när det kommer till att skapa en ökad tillgänglighet. Det gäller de medborgare som önskar en digital kontakt med socialtjänsten. Idag finns olika informationssäkerhets- och sekretessregleringar som försvårar en sådan struktur.

8. Lagens inriktning på vissa grupper

Karlstads kommun delar utredningens farhågor och oro för borttagandet av särskilda bestämmelser för vissa grupper som avser enskildas möjligheter att hävda sina rättigheter samt förstå socialtjänstens skyldigheter. Utredningen beskriver även en farhåga gällande möjligheterna att upprätthålla och utveckla en tillräckligt specialiserad kompetens för att möta olika behov av stöd, omsorg och vård.

Karlstads kommun delar även denna farhåga och instämmer i utredningens bedömning att det är att föredra att istället strukturera om de särskilda bestämmelserna så att de tydliggör vikten av helhetssyn och inriktningen på personers individuella behov snarare än deras grupp tillhörighet. Genom att gruppindelningen tonas ner undviks exkludering vilket ligger i linje med socialtjänstens ramlagskaraktär.

8.3.4. Bestämmelser som omformuleras för att inriktas på insatser

Karlstads kommun ser mycket positivt på att kvinnor utsatta för mäns våld särskilt uppmärksammas då det är den vanligaste formen av våld i nära relationer. Förtydligandet gällande alla brottsoffer och deras närstående är även det bra.

Karlstads kommun tycker att det är mycket bra att det är tydligt på sidan 430 att det inte räcker att hänvisa till civilsamhället och tänka att behovet därmed är tillgodosett.

Att särskilja på våld och övergrepp samt våld och förtryck då det förstnämnda omnämns gällande alla brottsoffer och det senaste kring personer utsatta för hedersrelaterat våld, är något Karlstads kommun ställer sig frågande inför. Särskilt eftersom det tydliggörs på sidan 434 att förtrycksbegreppet ingår i "våld och övergrepp". Alla våldsutövare utövar ett förtryck.

9. Samhällsplanering

Karlstads kommun tycker att det är bra att plan- och bygglagen föreslås kompletteras med bestämmelser som reglerar socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen. Det ställer ökade krav på intern samverkan och ett holistiskt perspektiv på samhällsbyggnad som vi anser är mycket tilltalande. Det förtydligar även det gemensamma ansvaret för samverkan, ett ansvar som tidigare i högre utsträckning vilat på socialtjänsten.

10 Planering av insatser

Det som står i kapitel 10.2.3 om att man ska ha en förberedelse och plan för oförutsedda händelser tolkar Karlstads kommun som något som kan bli kostnadsdrivande då det förutsätter viss outnyttjad resurs i lägen då inget oförutsett infaller, ex på antal HVB-platser inom flyktingområdet. Där är det så slimmat idag med ersättning från staten så ska kommunen ha viss luft i detta system för oförutsedda lägen så kommer det att kosta mer.

Karlstads kommun ser det som positivt att kommunerna själva får bestämma vilka av deras öppna insatser som ska vara tillgängliga utan biståndsbeslut. Vi instämmer även i förslaget att de insatser som kontaktfamilj/kontaktperson och familjehemsinstaser inte ska kunna åläggas vite.

Utredningen tar på ett flertal ställen upp socialnämndernas uppdrag att förstärka arbetet med en socialtjänst av god kvalitet. I detta ingår bland annat en ökad planering och framförhållning för oförutsedda händelser och ett förstärkt uppföljningsansvar. Det är Karlstads kommuns uppfattning att dessa krav kommer i sin tur att ställa krav på kommunerna att förstärka sina stödstrukturer som kommer att medföra en ökad kostnad.

10.2.3 Kommunens planering av insatser

Karlstads kommun ser positivt på ett tydliggörande kring att kommunen ska planera sina insatser, men vi anser att det är viktigt med ett förtydligande om vad det innebär i praktiken. Vilka är de krav som kommer att ställas på kommunerna i detta avseende? Finns ett krav på dokumentation kring denna planering som ska kunna redovisas vid exempelvis tillsyn?

Utredningens förslag kan skapa möjlighet att anpassa resurser efter verksamhetens behov vilket Karlstads kommun ser som mycket positivt. Att

lyfta med socialtjänsten avseende demografiförändringar och andra parametrar kan ge bättre förutsättningar. Det kommer dock innebära utmaningar då orsak och verkan inte är enkelt att utröna avseende social problematik. Detta kommer kräva resurser och kunskap om statistik, forskning, evidens mm. Kommunen ska planera sina insatser och särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser, kopplat till kapitel 7.3.4.

Karlstads kommun ser trots detta positivt på att vi ska planera vilka insatser vi ska ha och att vi ska samverka med andra aktörer vid behov. Om vi hade resurser att arbeta långsiktigt med tidiga och förebyggande mot mäns våld mot kvinnor så skulle mycket vara vunnet.

10.3.5 Bestämmelserna om särskild avgift upphävs

Karlstads kommun instämmer i förslaget att upphäva bestämmelserna om särskild avgift kopplat till ej verkställda beslut. Ett sanktionssystem liknande det som finns idag riskerar att tvinga kommuner till att verkställa beslut för att undvika särskild avgift, vilket gör att det i vissa fall skulle kunna innebära att insatserna inte verkställs på mest optimala sätt utifrån den enskildes behov.

Det är vår uppfattning att det är tillräckligt att kommunen kan kritiseras av IVO, särskild avgift känns omodernt och inte baserat på tillit till socialtjänsten och vi delar SKR:s bedömning i detta.

Karlstads kommun vill dock betona vikten av ett fortsatt krav på att verkställa beslut skyndsamt samt fortsatt krav på rapportering av ej verkställda beslut.

11.1 Krav på god kvalitet

Karlstads kommun delar utredningens bedömning att det är viktigt att kvalitetsbegreppet avser hela verksamheten och inte endast de insatser som bedrivs, särskilt inte med det nya förslagets definition av insatser. Den föreslagna formuleringen ger ett förtydligande av socialtjänstens ansvar när det kommer till kvalitet. Vi ser positivt på förslaget att bestämmelserna i nuvarande 3 kap 3a § SoL utökas till att omfatta all verksamhet, inte endast barn och unga. Det är mycket viktigt att samma kvalitetskrav gäller för all verksamhet som berör enskilda.

12.1 God kvalitet förutsätter uppföljning

Karlstads kommun anser det mycket positivt att utredningen föreslår att detta krav förenas med ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram ett förslag på hur man kan utveckla kvalitetsarbetet inom socialtjänsten, både som stöd till kommunerna och för att säkerställa likvärdigheten i det kommunala kvalitetsarbetet.

12.3.3 Krav på uppföljning införs

Karlstads kommun anser det mycket positivt med tydligare krav och mer systematisk uppföljning. Speciellt inom området våld i nära relationer då det är ett relativt nytt område som socialtjänsten numera har ett tydligt uttalat ansvar för. Detta ökade krav förutsätter dock resurser för att det ska kunna efterlevas.

13.2.5 Det införs krav på respektfullt bemötande

Utredningens förslag gällande respektfullt bemötande ställer sig Karlstads kommun bakom. Det är positivt då det kan sätta fokus på vikten av att ha

kompetens kring särskilt utsatta grupper som socialtjänsten kommer i kontakt med i allmänhet.

14.3.1 Krav på vetenskap och beprövad erfarenhet

Karlstads kommun anser att det är positivt att utredningen föreslår krav på att verksamheten ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta kommer dock utgöra en utmaning för kommunerna, inte minst för mindre kommuner, att organisera för att kunna hålla sig à jour med aktuell forskning. Det ställer även krav på akademien att ta fram det kunskapsunderlag som krävs för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst.

För att det ska ge önskat resultat är det enligt Karlstads kommuns uppfattning en förutsättning att kraven kombineras med utredningens föreslagna tillsättande av en utredning av hur man ska kunna säkerställa samarbetet mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten.

Karlstads kommun vill betona att det dock är viktigt att krav på vetenskap och beprövad erfarenhet inte innebär att vi slutar att prova nya metoder. Det viktiga är då att vi samtidigt som vi provar följer upp och gör en tillräckligt kvalificerad utvärdering så att vi kan visa på att det fungerar (eller inte). Om styrningen blir alltför snäv utifrån t.ex. nationella riktlinjer finns risken att vi inte i samma mån tar hänsyn till individen och individens specifika situation och behov.

En svårighet i missbruksvården kan vara att det inte finns så mycket evidensbaserad kunskap, vilket gör att vi måste utvecklas i att göra egna utvärderingar o.s.v. som vi kan tillgängliggöra för andra. Här är det Karlstads kommuns uppfattning att vi kommer att behöva stöd, både med förhållningssätt, implementering av metoder och rent finansiellt.

14.4.6 Behov av översyn

Karlstads kommun välkomnar utredningens förslag på översyn av professionens roll.

15.10 Behov av lag om socialtjänstregister och 15:10.4 En ny lag om socialtjänstdataregister

Karlstads kommun anser att en ny lag om socialtjänstdataregister är ett mycket bra förslag. Socialtjänstdataregister är något som är behövligt för att kunna bedriva uppföljning på vår verksamhet. Vi instämmer i utredningens resonemang om att personnummerbaserade statistikuppgifter är att föredra utifrån tidseffektivitet vid insamling, tillförlitlighet samt fler möjligheter till analys.

Vi tycker att det är bra att Socialstyrelsen ansvarar för och håller i de uppgifterna så det blir jämförbart över landet. Förhoppningsvis får vi mycket tillbaka när det kommer till uppföljning och statistik, så att det ändå hamnar nära socialtjänsten där vi ska arbeta med uppgifterna för verksamhetsutveckling. Det är vår uppfattning att det annars finns en risk vi kommer alltför långt bort från de uppgifter vi samlar in, och det behöver bevakas så att det inte händer.

Vi behöver register som är väl tillgängligt för oss när vi behöver följa upp en verksamhet, eller undersöka en del av vår målgrupp. Det ökar också

motivationen till att göra uppföljande arbete, när man vet att det är fullt möjligt när behovet uppstår.

16 Insatser efter behovsprövning

Den föreslagna delningen av biståndsparagrafen skulle enligt Karlstads kommuns uppfattning kunna innebära ett förtydligande av skillnaderna mellan olika typer av bistånd, vilket är positivt för bland annat bedömningen av en skälig levnadsnivå, som är mer standardiserad i sin natur när det gäller ekonomiskt bistånd än när det gäller bistånd för livsföringen i övrigt.

Karlstads kommun ser positivt på utredningens förslag att ändra begreppet skälig levnadsnivå till skäliga levnadsförhållanden. Karlstads kommun instämmer i utredningens resonemang om att för bistånd till livsföringen är begreppet skäliga livsförhållanden mer adekvat.

17 Insatser utan behovsprövning

Utredningen gör enligt Karlstads kommuns uppfattning en bra avvägning när det gäller insatser som inte är biståndsbedömda i och med att samma insatser ska erbjudas enligt biståndsparagrafen. Det är även bra att det ställs krav på information om rätten att ansöka om insatser enligt biståndsparagrafen.

Karlstads kommun anser det positivt att man ser till att även dessa ej biståndsbedömda insatser ges på ett rättssäkert sätt. Vi instämmer i att lagstiftaren ska ställa samma krav på insatser utan behovsprövning som på biståndsbedömda insatser när det kommer till att stärka den enskildes möjligheter att leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

Karlstads kommun ställer sig dock frågande till syftet med dessa insatser med tanke på att de utformas på samma sätt som biståndsbedömda insatser. Det föreslagna upplägget ger inte administrativa lättnaden utan ställer istället krav på kommunerna att hitta nya systemtekniska vägar för att kunna införa detta arbetssätt.

Det är Karlstads kommuns uppfattning att regelverket för att tillhandahålla insatser till enskilda behöver vara flexibelt och lämna utrymme för socialnämnden att i större utsträckning än i dag anpassa verksamheten efter lokala förutsättningar och behov. Möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående individuell behovsprövning bör därför tydliggöras och utvidgas.

Karlstads kommun efterfrågar förtydliganden angående hur vi ska förhålla oss till de ökade kraven om inte nya resurser tillförs. Vem är det som ska ha mandat att prioritera mellan personer som kommer på egen begäran till en insats och de som kommer efter kontakt med socialsekreterare?

Vi tror även andra grupper som inte vill komma till socialtjänst kommer att i större utsträckning söka hjälp.

Karlstads kommun vill betona att ett tydligare gränssnitt mellan myndighetsutövning och utförare är viktigt och bör utvecklas. Hur länge kan man ha kontakt i icke behovsprövad insats innan myndighetsutövning behövs, och hur ser mandat ut att bestämma att en utredning behövs när utförare upptäcker att insatsen inte räcker till.

Vi ställer oss även frågande till hur det påverkar intern och extern samordning när inte en samordnande handläggare finns med i ärendet. Detta behöver man ha en tydlig planering för. Vi tycker det är bra med utökad

delaktighet för de vi är till för, samtidigt som vi inte har obegränsade resurser och således inte kan möta alla önskemål alltid.

Karlstads kommun är positiv till att man tar bort termen "missbrukare" i lagtexten, då det är ett omodernt och stigmatiserande begrepp.

17.2.1 Linköpingmodellen

Karlstads kommun anser att "möjligheten" som kommunerna har enligt 4 kap 2§ SoL att erbjuda insatser utöver de biståndsprövade är en besvikelse. Hade man lagstadgat det förebyggande arbetet med tidiga insatser så hade vi haft en chans att bryta tidigt utanförskap i tid, det är pengar att spara längden.

17.3.3 Vilka insatser ska kunna tillhandahållas?

Karlstads kommun ser positivt på detta förslag och anser det vara en bra väg för att nå våldsutsatta barn och vuxna samt barn och vuxna som utövar våld som annars inte skulle söka sig till socialtjänstens myndighetssida, exempelvis för stödsamtal.

Karlstads kommun är dock tveksam till att skyddat boende skulle kunna ges utan biståndsbeslut. Om det skyddade boende drivs i kommunal regi finns det inget idag som kan säkra kvaliteten i det skyddade boendet genom exempelvis en tillsyn. Det finns således en risk att våldsutsatta skulle kunna erbjudas platser på kommunala skyddade boenden som har en låg standard.

Karlstads kommun efterfrågar vidare reglering av skyddat boende. Skrivelsen i utredningen om att det skyddade boendet ska omfattas av socialtjänstens krav på god kvalitet etc. Lex Sarah och föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem faller således platt eftersom det inte ens är reglerat vad som är ett skyddat boende. Utredningen beskriver heller inte vad ett avtal skulle innehålla och vad som ska regleras i avtalet, vem ska exempelvis stå för kostnaden för platsen på skyddat boende om det inte behövs ett biståndsbeslut.

Karlstads kommun anser att det är att föredra att ha det som idag att de våldsutsatta som inte vill ha kontakt med socialtjänsten vänder sig direkt till närmaste kvinnojour.

Karlstads kommun vill även uppmärksamma att förslaget behöver ta i beaktande ett annat förslag som just nu är ute på remiss, gällande att barn ska beviljas en särskild placeringsform när de vistas på skyddat boende med sin förälder. Dessa förslag kan om de blir lagstadgade anses oförenliga med varandra.

17.3.4 Insatser utan behovsprövning till barn som har fyllt 15 år

Karlstads kommun instämmer starkt till utredningens förslag och anser att denna ändring är mycket bra. Sedan är det ju en utmaning för kommunerna att göra något av den möjligheten så att möjligheten blir känd för ungdomar och tillvaratagen.

17.5.1 Krav på dokumentation

Karlstads kommun instämmer i att inget krav på dokumentation vid insatser som ges utan behovsprövning är rimligt både för våldsutsatta och våldsutövare samt att det är bra att anmälningsskyldigheten kvarstår och poängteras i utredningen.

Det finns fördelar med anonymitet och mindre dokumentation. Dock anser vi att dokumentationskraven bör förtydligas när det gäller anonymitet. Vi tycker att förslaget inte är tydligt nog med när anonymitet kan användas.

Även om vi ser många fördelar med de lägre dokumentationskraven anser Karlstads kommun att det finns flera otydligheter i denna del av utredningen. Hur ska verksamheterna utvärderas för att kunna göra en nationell uppföljning? Vad sker om en person som har en insats utan bistånd skulle bedömas vara ”färdigbehandlad” eller inte längre hjälpt av insatsen av annan anledning, men själv anser sig vara i behov av den.

18 Utformning av insatser till enskilda

Karlstads kommun vill belysa att utredningens förslag att utöka rätten för den enskilde att kunna välja när och hur insatserna i det egna boendet ska utföras ställer stora krav på kommunernas organisering och resurser. Det kommer att uppstå utmaningar när det gäller hur man ska hantera balansen mellan den enskildes utökade rätt att välja och resurserna till förfogande. Detta kan vara svårt att balansera gentemot andra krav, såsom krav på en god arbetsmiljö från arbetsmiljölagen.

18.3 Insatser som avser personliga behov ska inriktas på ett värdigt liv och välbefinnande

Karlstads kommun anser att lydelsen att klienten ska känna välbefinnande blir ett mycket subjektivt krav och kan blir svårt att uppfylla och vad som ska vara välbefinnande är ytterst svårdefinierbart. Sådana formuleringar bör i möjligaste mån undvikas i lag då det medför svårigheter i tillämpning.

19 Förtydligat barnrättsperspektiv

Ett förtydligande av socialtjänstens ansvar när det kommer till insatser och åtgärder som rör barn utifrån barnkonventionen är enligt Karlstads kommuns uppfattning mycket bra, särskilt för de verksamheter vars huvudsakliga uppgift inte är insatser riktade till barn, men där de åtgärder som utförs ändå rör barn.

För många verksamheter som inte arbetar med insatser riktade till barn kommer detta förtydligande sannolikt innebära förändringar i arbetssätt, vilket vi anser är en positiv utveckling för svensk socialtjänst.

19.3.2 Rätten till information förtydligas i socialtjänstlagen

Det stärkta lagförslaget om barnets rätt till information anser Karlstads kommun är mycket positivt men det kommer innebära ökad arbetsbelastning i form av mer dokumentation och fler barnsamtal.

19.4.1 Om barnet inte vill framföra sina åsikter ska detta respekteras

Karlstads kommun anser att detta är en bedömningsfråga. Vi tänker att en bedömning behöver ske gällande barnets bästa om det inkommer flertalet anmälningar som leder till flera förhandsbedömningar inom loppet av en kortare tid, och barnet då tydligt uttryckt att det inte vill delge sina åsikter.

Bedömningen behöver då handla om ifall det bästa för barnet är att respektera barnets åsikter från tidigare förhandsbedömning att inte vilja delta, eller om det faktiskt är det bästa för barnet att få möjlighet att uttrycka sina åsikter flertalet gånger, trots tidigare önskan om att inte delta.

19.5.2 Utökad möjlighet för socialtjänsten att samtala med barn utan vårdnadshavarens samtycke

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag då det främjar våldsutsatta barns möjligheter att få rätten till stöd och skydd tillgodosedda.

19.7 Kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående vid placering

Karlstads kommun konstaterar att utredningens förslag (i punkt 19.7.4) är bra och understryker att vi behöver lägga mer krut på andra relationer än den mellan barnet och föräldrarna. I texten som når fram till det här förslaget är det just syskonrelationer som lyfts fram särskilt. Vi anser det positivt att bevara kontakten med slakten då det gynnar barnet.

19.7.4 Placerade barn ska ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående

Karlstads kommun vill poängtera att det även finns vårdnadshavare som nekar barnet att träffa halvsyskon på den andre förälderns sida, för att det finns en konflikt mellan föräldrarna. Då anser vi att LVU också bör tillämpas utifrån behovet och en önskan om att träffa syskon som viktiga personer.

19.8.2 Tiden för uppföljning förlängs

Karlstads kommun instämmer i förslaget att tiden för uppföljning förlängs. Att tiden för uppföljning efter en utredning som inte lett till insats förlängs från två till sex månader tror vi kan ge ett starkare skydd för barnet. Det skulle dock sannolikt innebära högre arbetsbelastning, då det per automatik innebär fler möten och dokumentation då det är ett fortsatt pågående ärende, till skillnad från när det annars avslutas efter två månader. Karlstads kommun tycker att möjligheten att följa upp under längre tid väger upp risken för högre arbetsbelastning.

Utredningens förslag att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att göra en samlad översyn av ansvarsfördelningen mellan kommuner och regioner i fråga om missbruks- och beroendevården och behovet av eventuella förändringar i lagstiftningen välkomnas av Karlstads kommun.

20 Äldreomsorgens reglering

Karlstads kommun instämmer med utredningen när det gäller eventuell särreglering av äldreomsorgen. En sådan särreglering skulle som utredningen påtalar inte ändra förutsättningarna för äldre utan snarare skapa en dubblering av socialtjänstlagen.

22 Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan kommuner är en förbättring av regleringen enligt Karlstads kommuns uppfattning. Förtydligandet i lagen kan dock med fördel kompletteras med ett förtydligande om vilken kommun som ska betraktas som bosättningskommun.

22.3 Ansvarsfördelning för personer med missbruk och beroende

Karlstads kommun delar utredningens viktiga slutsats gällande ansvarsfördelning när det gäller missbruks- och beroendevård. Vi ser positivt på en samlad översyn av huvudmannaskapet för missbruks och beroendevården. Vi delar utredningens uppfattning att ett förtydligande i ansvarsfördelningen avseende detta område skulle ge bättre förutsättningar för en effektiv, kunskapsbaserad, jämlik och likvärdig missbruks- och beroendevård.

pn
A

23.1 Socialtjänstlagen och förvaltningslagen

Karlstads kommun anser det positivt att bestämmelserna om gynnande beslut även föreslås regleras i socialtjänstlagen och inte endast i förvaltningslagen. Även övriga förtydliganden som föreslås för att undvika oklarheter mellan lagstiftningar är mycket positivt enligt vår uppfattning.

23.1.5 Ändring av gynnande beslut

Det är Karlstads kommuns uppfattning att övergångsbestämmelsen gällande möjlighet att ompröva beslut vid väsentligt förändrade förhållanden bör omfatta beslut även fattade före nya socialtjänstens ikraftträdande. Detta då det får anses vara en kodifiering av befintlig praxis och bör därför kunna göras gällande med stöd av nya lagen redan vid ikraftträdandet.

23.2.5 Beslut om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort ska kunna delegeras

Karlstads kommun anser att utredningens förslag på delegation av beslut om umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort är en viktig förändring som kan säkerställa en skyndsamt handläggning för det fall där barn är i behov av mer omfattande skyddsåtgärder.

24 Handläggning och dokumentation

Karlstads kommun tolkar utredningens förslag att se över reglerna för handläggning och dokumentation som ett initiativ att effektivisera arbetet och minska kraven på administration utan att riskera rättssäkerheten, vilket är mycket positivt för svensk socialtjänst. I detta eventuella utredningsarbete behöver dock hänsyn tas till de ställningstaganden som görs gällande bistånd utan föregående behovsprövning. Vidare se Karlstads kommuns kommentarer avseende "17. Insatser utan behovsprövning".

27.2.2 Samhällsekonomiska konsekvenser - Förebyggande perspektiv

Karlstads kommun delar utredningens uppfattning om att förebyggande arbete lönar sig men vi anser inte att incitamentsstrukturen är gynnsam. De initiala kostnaderna tas oftast av andra än de som tar hem och gynnas av besparingarna på medellång och lång sikt. Även det faktum att budgetperspektivet är ettårigt påverkar och gör det svårt att räkna hem vinster på lång sikt.

Förslaget om att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv ska ses som en del av en helhet där de olika delarna är beroende av och förutsätter varandra. Därmed kan insatser sättas in där de ger störst effekt både socialt och ekonomiskt. Utifrån att socialtjänsten har det yttersta ansvaret och påverkas av omvärldsfaktorer som ökande arbetslöshet, gängproblematik, missbruk mm så blir det en direkt effekt på ekonomin. För att klara av dessa akuta utgifter görs besparingar på förebyggande arbete. Här är det Karlstads kommuns uppfattning att det behövs en övergripande prioriteringsdiskussion mellan myndigheter och inom kommun/region.

Karlstads kommun ställer sig tveksam till utredningens uppfattning att förskjutningen av förebyggande arbete och verksamhet inom socialtjänsten har potential att leda till besparingar. Det är även en fara om förskjutningen innebär minskade resurser till myndighetsutövning, då rättssäkerhet behöver säkerställas. Snarare kan det innebära en kostnadsökning i ett kortsiktigt perspektiv och för socialtjänsten men en besparing för samhället och individen.

Med ovanstående resonemang sagt anser Karlstads kommun att utredningens påpekade gällande utrymmet för lokala anpassningar av socialtjänsten som mycket viktigt. De lokala förhållandena har stor påverkan på socialtjänstens arbete, så också omvärldsfaktorer.

27.3 Ekonomiska konsekvenser

Karlstads kommun instämmer helt i att utredningens förslag kommer innebära en kostnadsökning och det kommer kräva kompetenshöjning, samt personalresurser.

27.3.1 Ekonomiska konsekvenser – Förebyggande perspektiv

Karlstads kommun delar inte utredningens uppfattning att det inte kommer innebära ökade kostnader för socialtjänsten att arbeta med tidiga och förebyggande insatser. I princip alla socialtjänster har besparingskrav att jobba med och har därmed prioriterat det arbete som möjliggör att en placering av barn kan undvikas. Således har familjer med "lättare" problematik" inte beviljats insatser. Utifrån detta kommer det behövas ekonomiska resurser i en omställningsprocess från att prioritera att undvika placeringar till att prioritera tidiga och förebyggande insatser då effekterna inte kommer visa sig förrän efter några år.

27.3.7 Ekonomiska konsekvenser – Insatser utan behovsprövning

Som nämnts tidigare, anser Karlstads kommun att utredningens förslag är bra men bedömer dock att vi med största sannolikhet kommer att nå fler individer med behov av stöd och hjälp. Att det görs en bedömning av insats gör att alla inte får ta del av insatserna idag. Att det skulle kunna ge möjligheter till resursomfördelningen ses inte som troligt enligt Karlstads kommun.

Övriga synpunkter

Personliga ombud

Personligt ombud nämns väldigt kort i utredningen men med tanke på den tyngd som finns i utredningen kopplat till brukarinflytande och möjlighet att göra sig hörd och förstådd i kontakten med myndigheter, så anser Karlstads kommun att det borde vara lagstadgat att alla kommuner ska ha personliga ombud.

De träffar de mest utsatta medborgarna som ofta har goda skäl att misstro både socialtjänsten och vården och ska de kunna återknytas in i samhället så behövs de fristående roller som ombuden har, att arbeta utifrån den enskildes önskemål. De har också en unik möjlighet att, till högre ort, rapportera om systemfel och brister som de ser i verksamheten. En viktig funktion då bemötande och samarbete är de två största orsakerna till att man skriver en avvikelse till den vårdgivare som berörs.

Återkrav

Frågan gällande återkrav regleras i förslaget till 30 kap. 3 § där forumregeln anger att talan får väckas vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt. Denna lydelse får till följd att den klient som väljer att flytta över gränsen och bosätta sig i exempelvis Norge inte kan bli föremål för talan gällande återkrav då det för detta fall saknas behörigt forum.

Karlstads kommun anser att lydelsen borde omformuleras till att även inkludera denna situation då det föreligger en förhållandevis kort preskriptionstid om tre år vilket medför att klient kan flytta ifrån sin skuld.

Utredningens uppdrag

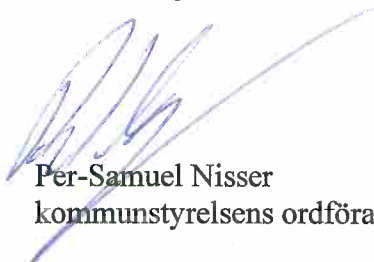
Utredningens uppdrag var att skriva ett förslag som inte skulle medföra några statliga merkostnader, men för kommunerna är det högt troligt att det kommer att medföra ökade kostnader och Karlstads kommun anser att en beskrivning är på sin plats vad dessa kostnader kan bestå av och vad det kan få för konsekvenser.

Inom individ- och familjeomsorgen ligger betoningen på att flytta resurser från tidskrävande och för individen påfrestande utredningsarbete och myndighetsutövning till en mer tillgänglig, öppen och inbjudande socialtjänst. Det tycker nog alla är en god idé men Karlstads kommun vill påminna om att det finns få kommuner som lyckats med konststycket att ha en mer öppen ingång till insatser.

Avslutningsvis

Att öppna upp socialtjänsten till att bli en tidig förebyggande verksamhet är ett bra förslag med många fördelar. Dock kommer nya målgrupper att ta insatser i anspråk, grupper som kanske har större förmåga att ta kontakt och formulera sitt behov. Det blir då viktigt att hålla kvar de insatser som de mer utsatta människorna behöver men som inte kommer till tals på samma sätt.

För att klara den nya riktning som målas ut i förslaget är det därför Karlstads kommuns uppfattning att ett ekonomiskt tillskott under en längre tid till kommunerna är absolut nödvändigt för att möjliggöra och klara detta omställningsarbete.

Per-Samuel Nisser
kommunstyrelsens ordförande

Ulf Nyqvist
kommundirektör